

รายงานวิจัยชั้นเรียน

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โดยการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติควบคู่กับการใช้สื่อประกอบการสอน

จัดทำโดย

นายธนวัฒน์ เสนาะคำ

ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย

โรงเรียนคลองห้า (พฤษชัยราษฎร์บำรุง)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยในชั้นเรียนเล่มนี้สำเร็จได้ ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติและสื่อประกอบการสอน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในรายวิชา สังคมศึกษาและเพื่อสร้างนวัตกรรมประกอบการสอนและแผนการสอน เรื่องมารยาทไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติและสื่อประกอบการสอน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขอขอบพระคุณคณะคุณครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียน คลองห้า (พฤษชัยราษฎร์บำรุง) ที่ได้ให้คำแนะนำข้อเสนอแนะ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยดีจนทำให้ วิจัยในชั้นเรียนเล่มนี้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบพระคุณคณะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนคลองห้า (พฤษชัยราษฎร์บำรุง) กรุณาให้ความอนุเคราะห์จนทำให้วิจัยในชั้นเรียนเล่มนี้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ทุกประการ คุณประโยชน์และคุณค่า ของงานวิจัยในชั้นเรียนเล่มนี้ขอมอบ แต่ บิดา มารดา ครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ในครั้งนี้

นายธนวัฒน์ เสนาะคำ

บทคัดย่อ

งานวิจัยในชั้นเรียนฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติและสื่อประกอบการสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สื่อ ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนคลองห้า (พฤษชัยราษฎร์บำรุง) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต ข้อมูลด้านการเรียน และการทดลองใช้สื่อการสอนกับนักเรียน การใช้แรงจูงใจเสริมแรงโดยให้คำชมเชยแก่นักเรียนรวมทั้งดูแลด้านการเรียนให้มีความสนใจในการอ่านและสนใจในการเรียน และติดตามจากการเข้าสอนทำให้นักเรียนมีความ กระตือรือร้นต่อการเรียนมากขึ้น มีความเอาใจใส่ต่อการเรียน รับผิดชอบและสนใจเรียนมากขึ้น ทำให้ บรรยากาศการเรียน ภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความตั้งใจเรียน

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญ

ที่มาและความสำคัญของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์	3
ขอบเขตของการทดลอง.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิสัยทัศน์	7
หลักการ	8
จุดหมาย	8
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน.....	9
มาตรฐานการเรียนรู้.....	11
สื่อการเรียนรู้.....	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	39
ประชากรกลุ่มเป้าหมาย	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
การสร้างเครื่องมือทดลอง	40
วิธีดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูล	41
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	42

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล	43
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล.....	45
ข้อเสนอแนะ	48

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคของการสื่อสารไร้พรมแดน ใช้เทคโนโลยีก้าวไกล อย่างไม่หยุดยั้ง ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาค้นให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์ต่าง ๆ ดำรงชีพ ได้อย่างเป็นปกติสุขในสังคมด้วยจิตใจอันเข้มแข็งมีสติ ไตร่ตรองเรื่องราวต่าง ๆ อย่างสุขุมรอบคอบ รัฐบาลได้ตระหนักถึง การพัฒนามนุษย์ในประเทศด้วยการจัดการศึกษา การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน คือ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ถ้าประเทศใดพลเมืองมีการศึกษาสูงประเทศนั้นก็จะมีความก้าวหน้า หากสังคมใด พลเมืองขาดการศึกษาเรียนรู้ สังคมนั้นย่อมประสบปัญหาต่างๆ อันเกิดจากความไม่รู้ การศึกษาเป็น กระบวนการพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพมีความ สามารถเต็มตามศักยภาพ มีการพัฒนาที่สมดุลทั้ง ด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของการพัฒนาทั้งปวง พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า ผู้เรียน มีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและ เต็มตามศักยภาพ และแผนการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2) พ.ศ. 2555-2559 ระบุว่า การสร้าง สังคมไทยที่พึงประสงค์ให้สำเร็จได้ เครื่องมือที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ คือ “คน” และ “การศึกษา” โดยมุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม การศึกษาเป็น การขัดเกลาบุคคลให้ มีความรู้ ความคิดและการกระทำในทางสร้างสรรค์ มีวัฒนธรรมที่ดี ดังนั้น การศึกษา จึงมีความสำคัญมากในการสร้างเสริมพฤติกรรมที่ดีของบุคคล (สำนักงานพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ. 2555 : 4)

ความคาดหวังของการจัดการศึกษาดังกล่าว คือ ความต้องการพลเมืองที่ดีของชาตินั้นเอง การเป็น พลเมืองดี เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและสังคม จะต้องมีความรู้ลักษณะของการเป็นพลเมืองที่ดี คือ มีความรัก ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เทิดทูน 3 สถาบันหลักที่สร้างประเทศขึ้นมาเหนือสิ่งอื่นใด มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามแบบแผนหรือแนวทางที่เป็นข้อบังคับในสังคมเพื่อความสงบเรียบร้อย ยึดมั่นในคุณธรรม มีน้ำใจ อัน เป็นเอกลักษณ์ของคนไทย รักและภูมิใจในตนเอง รู้จักคุณค่าในตนเองภาคภูมิใจในความเป็นตัวตน ความสามารถที่ตนมีและเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 4-5) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มุ่งให้ความรู้ในเนื้อหาสาระ 5 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตใน สังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะ สาระที่ 2

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ได้กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะและความสำคัญของการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่าง และความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม เจตคติ ความเชื่อ ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อมเป็นพลเมืองดีของสังคม รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรครูผู้สอน จึงต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อพัฒนาการด้านความเป็นพลเมือง ตามความเหมาะสมอย่างจริงจังต่อเนื่อง โดยเลือกจัดกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายๆ อย่าง ตามความพร้อมของแต่ละสถานที่และให้เกิดความสำเร็จสูงสุดทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งการปลูกฝัง ความเป็นพลเมืองดี นั้น เราจำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถนำเอาความรู้และความเข้าใจและประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับไปใช้เป็นแนวทางใน การประพฤติปฏิบัติในสังคมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ครูผู้สอนจึงต้องนำวิธีการสอน และเทคนิค การสอนต่างๆ มาจัดกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีการเตรียมการสอน เตรียม สื่อการสอน และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพบริบทของโรงเรียน และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2549 : 36)

จากประสบการณ์ของผู้ศึกษา ซึ่งเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาสังคมศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองห้า (พฤษฯราษฎร์บำรุง) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาเป็นเวลา 1 ปี พบว่านักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประสบปัญหาที่พบด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตและสอบถามนักเรียนส่วนมากในโรงเรียน ไม่ชอบเรียนวิชาสังคมศึกษา เนื่องจากคิดว่าเป็นวิชาที่น่าเบื่อ ต้องฟังครูบรรยายเป็นส่วนมาก และสิ่งที่ครูนำมาสอนเป็นเรื่องไกลตัวหรือเนื้อหาอยู่ในบริบทอื่นๆ สังคมอื่น และอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญคือ ครูขาดสิ่งจูงใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นที่พึงพอใจและต่ำกว่าเป้าหมายของโรงเรียน สอดคล้องกับรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์เป้าหมายของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ คือร้อยละ 60 ทั้งนี้เนื่องมาจากครูในยุคปฏิรูปยังไม่เข้าใจวิธีจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริงทำให้เลือกวิธีสอนที่ไม่เหมาะสมกับความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลครูสั่งงานเกินกำลังความสามารถของนักเรียน นักเรียนเบื่อไม่ชอบทำงาน ขาดแรงจูงใจ และเนื้อหาวิชามากเกินไป

จากสภาพปัญหาดังกล่าวมานั้น ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว และพบว่า การใช้วิธีสอนรูปแบบต่างๆ และสื่อประกอบการสอนจัดเป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่นักเรียนให้ความสนใจและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้ศึกษาเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงได้จัดสร้าง

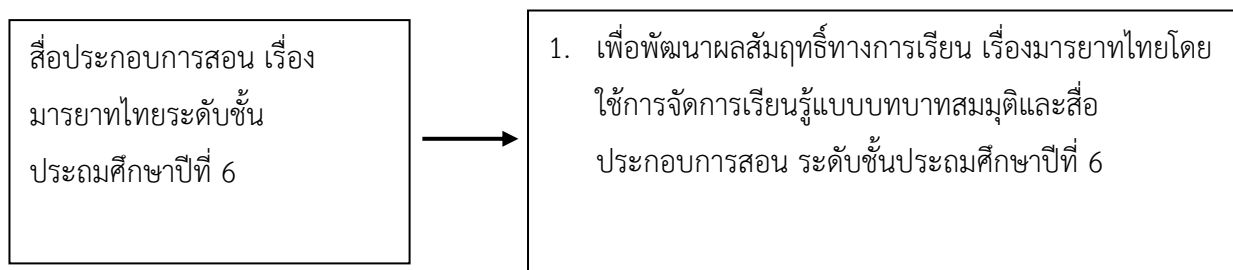
และพัฒนาสื่อประกอบการสอนเรื่อง ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญในการสร้างสรรค์ชาติไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสาระสำคัญมารยาทไทยเป็นเอกลักษณ์สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญงอกงามทางด้าน วัฒนธรรมไทย สร้างความรักความสามัคคี และการให้ความเคารพต่อกันในสังคมเป็นการเพิ่มพูนความรู้และ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ในระดับคุณภาพดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติและ สื่อประกอบการสอน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กรอบแนวคิดของการศึกษา

ผู้ศึกษาได้วางกรอบแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้วิธีสอนรูปแบบบทบาทสมมติ และสื่อประกอบการสอน เรื่องมารยาทไทยโดยใช้การจัดการ เรียนรู้แบบบทบาทสมมติและสื่อประกอบการสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แผนภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

สมมติฐานของการศึกษา

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติและสื่อประกอบการสอน เรื่องมารยาทไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ประโยชน์ของการศึกษา

1. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองห้า (พฤษชัยราษฎร์บำรุง) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สูงขึ้น
2. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์หรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. ครูและนักเรียนได้ใช้สื่อประกอบการสอน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิชาหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองห้า (พฤษชัยราษฎร์บำรุง) ที่มีประสิทธิภาพ

4. ช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

5. ครูสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติและสื่อประกอบการสอน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาต่างๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโรงเรียนคลองห้า (พฤษชัยราษฎร์บำรุง) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 22 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น (อิสระ) ได้แก่

การจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติและสื่อประกอบการสอน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนคลองห้า (พฤษชัยราษฎร์บำรุง)

3. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองห้า (พฤษชัยราษฎร์บำรุง) ที่เรียน เรื่องมารยาทไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติและสื่อประกอบการสอน

4. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ ได้คัดสรรและเรียบเรียงมาจากตำราเรียน ข้อมูลในชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในชุมชน จากสถานศึกษาและศึกษาสาระการเรียนรู้แกนกลาง มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระสำคัญ

มารยาทไทยเป็นเอกลักษณ์สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญงอกงามทางด้านวัฒนธรรมไทย สร้างความรักความสามัคคี และการให้ความเคารพต่อกันในสังคม

สาระการเรียนรู้

มารยาทไทย

ผลการเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของมารยาทไทยได้ (K)
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทถูกต้องเหมาะสม (P)
3. แสดงความชื่นชมผู้ที่มีมารยาทถูกต้องเหมาะสม (A)

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
4. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. รักความเป็นไทย

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ใช้เวลาเรียนทั้งหมด 3 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

สื่อประกอบการเรียน หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น โดยนำเนื้อหาจากหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนหลังเรียนที่นักเรียนทำได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติและสื่อประกอบการสอน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แผนการสอนรูปแบบ คู่กับสื่อประกอบการ โดยใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติและสื่อประกอบการสอน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดคุณลักษณะไว้ในหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย สาระสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และบันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

พัฒนาการของการนำหลักสูตรไปใช้

2.1 ด้านการเตรียมการสอน หลักสูตร พุทธศักราช 2503 - 2533 ครูผู้ใช้หลักสูตรเตรียมการสอน โดยการศึกษาจากเอกสาร หนังสือเรียน แผนการสอน ที่ทางหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ จัดเตรียมไว้ให้เท่านั้น จนกระทั่งหลักสูตร พุทธศักราช 2544 เป็นต้นมา ครูจะต้องมีความรู้ความสามารถใน การวิเคราะห์หลักสูตรระดับชาติ และศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อจัดทำหลักสูตรรายวิชาได้ด้วยตนเอง

2.2 ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตร พุทธศักราช 2503 - 2518 ครูทำแผนการ จัดการเรียนรู้ตามเอกสารที่หน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาให้เท่านั้น ต่อมาหลักสูตร พุทธศักราช 2521 - 2533 ได้มีการพัฒนาให้ครูผู้ใช้หลักสูตรสามารถออกแบบการสอนได้ด้วยตนเอง แต่ ยังคง รูปแบบของกระทรวงศึกษาธิการไว้เช่นเดิม และหลักสูตร พุทธศักราช 2544 - 2551 ครูผู้ใช้หลักสูตร จะต้อง ทำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดทั้งกระบวนการ โดยศึกษามาตรฐานการเรียนรู้

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมในห้องเรียน หลักสูตร พุทธศักราช 2503 - 2518 การจัดกิจกรรมใน ห้องเรียนจะเน้นครูเป็นศูนย์กลางของห้องเรียน นักเรียนเป็นผู้รับฟังการให้ความรู้จากครูเท่านั้น ในเวลา ต่อมา หลักสูตร พุทธศักราช 2521 - 2533 เริ่มมีการจัดกิจกรรมกลุ่มทางภูมิศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนมี บทบาทในการ เรียนมากขึ้น และหลักสูตร พุทธศักราช 2544 - 2551 ได้มีการพัฒนาให้นักเรียนศึกษา ค้นคว้าและสร้างองค์ ความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีบทบาทมากที่สุด ครูเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำในการเรียนรู้

2.4 ด้านวิธีการสอน หลักสูตร พุทธศักราช 2503 - 2533 วิธีการจะเน้นการบรรยาย เป็นหลัก อาจสอดแทรกวิธีการสอนอื่น ๆ บ้าง ต่อมาหลักสูตร พุทธศักราช 2544 - 2551 เน้นวิธีการสอนที่ นักเรียน สามารถสืบเสาะแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

2.5 ด้านเทคนิคการสอน หลักสูตร พุทธศักราช 2503 - 2551 เทคนิคการสอนที่ยังคงมีการใช้มา อย่างต่อเนื่องคือ กระบวนการกลุ่ม การใช้คำถาม การใช้เกมส์ การศึกษาค้นคว้าและนำเสนอ ซึ่งเป็นเทคนิค การสอนประกอบวิธีการสอนแบบบรรยาย ต่อมาหลักสูตร พุทธศักราช 2544 - 2551 เน้นเทคนิคการสอนที่ ให้ นักเรียนเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้น

2.6 ด้านสื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้หลักสูตร พุทธศักราช 2503 - 2533 สื่อการสอนที่สำคัญ คือ หนังสือเรียน และรูปภาพ ที่มาจากหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ในหลักสูตร พุทธศักราช 2544 - 2551 มีการใช้สื่อเทคโนโลยีทางภูมิศาสตร์ที่ทันสมัย สื่อ PowerPoint มัลติมีเดีย แอปพลิเคชัน เป็นต้น ครูสามารถผลิตเอกสารประกอบการเรียนได้ด้วยตนเอง ส่วนแหล่งเรียนรู้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ใน ด้านแหล่งเรียนรู้ ตั้งแต่หลักสูตร พุทธศักราช 2503 - 2551 ยังคงเน้นให้มีแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัว

นักเรียนเพื่อ ทำกิจกรรมภาคสนาม วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2562)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทดลองครั้งนี้ ผู้ทดลองได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางในการทดลอง ดังนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
3. เอกสารเกี่ยวกับสื่อประกอบการสอน
4. เทคนิคการสอนแบบการแสดงบทบาทสมมติ (Role playing)
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิด กับผู้เรียน เมื่อจบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์ และรักการออกกำลังกาย

4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ

5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตาม บริบทและจุดเน้นของตนเอง

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการ ขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะ สอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อ การประกันคุณภาพ การศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็น สิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้ กำหนดเพียงใด

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นซึ่ง สะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอนและเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการ วัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)

2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4- 6)

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 67 มาตรฐาน ดังนี้

ภาษาไทย

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้า อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

คณิตศาสตร์

สาระที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ

มาตรฐาน ค 1.1 เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง

มาตรฐาน ค 1.2 เข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของจำนวนและความสัมพันธ์ระหว่าง การดำเนินการต่าง ๆ และใช้การดำเนินการในการแก้ปัญหา

มาตรฐาน ค 1.3 ใช้การประมาณค่าในการคำนวณและแก้ปัญหา

มาตรฐาน ค 1.4 เข้าใจระบบจำนวนและนำเสนอสมบัติเกี่ยวกับจำนวนไปใช้

สาระที่ 2 การวัด

มาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการวัด

มาตรฐาน ค 2.2 แก้ปัญหาเกี่ยวกับการวัด

สาระที่ 3 เรขาคณิต

มาตรฐาน ค 3.1 อธิบายและวิเคราะห์รูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ

มาตรฐาน ค 3.2 ใช้การนึกภาพ (visualization) ใช้เหตุผลเกี่ยวกับปริภูมิ (spatial reasoning) และใช้แบบจำลองทางเรขาคณิต (geometric model) ในการแก้ปัญหา

สาระที่ 4 พีชคณิต

มาตรฐาน ค 4.1 เข้าใจและวิเคราะห์แบบรูป (pattern) ความสัมพันธ์ และฟังก์ชัน

มาตรฐาน ค 4.2 ใช้นิพจน์ สมการ อสมการ กราฟ และตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ (mathematical model) อื่น ๆ แทนสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนแปลความหมายและนำไปใช้แก้ปัญหา

สาระที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น

มาตรฐาน ค 5.1 เข้าใจและใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

มาตรฐาน ค 5.2 ใช้วิธีการทางสถิติและความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นในการคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล

มาตรฐาน ค 5.3 ใช้ความรู้เกี่ยวกับสถิติและความน่าจะเป็นช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

สาระที่ 6 ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

มาตรฐาน ค 6.1 มีความสามารถในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอ การเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

วิทยาศาสตร์

สาระที่ 1 สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต

มาตรฐาน ว 1.1 เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้าง และหน้าที่ของระบบต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต

มาตรฐาน ว 1.2 เข้าใจกระบวนการและความสำคัญของการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่มีผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 2 ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ว 2.1 เข้าใจสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิตความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในระบบนิเวศ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 2.2 เข้าใจความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลกนำความรู้ไปใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร

มาตรฐาน ว 3.1 เข้าใจสมบัติของสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสารกับโครงสร้างและแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 3.2 เข้าใจหลักการและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร การเกิดสารละลาย การเกิดปฏิกิริยา มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 4 แรงและการเคลื่อนที่

มาตรฐาน ว 4.1 เข้าใจธรรมชาติของแรงแม่เหล็กไฟฟ้า แรงโน้มถ่วง และแรงนิวเคลียร์ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องและมีคุณธรรม

มาตรฐาน ว 4.2 เข้าใจลักษณะการเคลื่อนที่แบบต่างๆ ของวัตถุในธรรมชาติ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 5 พลังงาน

มาตรฐาน ว 5.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานกับการดำรงชีวิต การเปลี่ยนรูปพลังงาน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสารและพลังงาน ผลของการใช้พลังงานต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 6 : กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก

มาตรฐาน ว 6.1 เข้าใจกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบนผิวโลกและภายในโลก ความสัมพันธ์ของกระบวนการต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และสัณฐานของโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 7 ดาราศาสตร์และอวกาศ

มาตรฐาน ว 7.1 เข้าใจวิวัฒนาการของระบบสุริยะ กาแล็กซีและเอกภพ การปฏิสัมพันธ์ภายในระบบสุริยะและผลต่อสิ่งมีชีวิตบนโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ การสื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 7.2 เข้าใจความสำคัญของเทคโนโลยีอวกาศที่นำมาใช้ในการสำรวจอวกาศ และทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเกษตรและการสื่อสาร มีกระบวนการสืบเสาะ หาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างมีคุณธรรมต่อชีวิต และสิ่งแวดล้อม

สาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มาตรฐาน ว 8.1 ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา รู้ว่าปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีรูปแบบที่แน่นอน สามารถอธิบายและตรวจสอบได้ ภายใต้อุปกรณ์และเครื่องมือที่มีอยู่ในช่วงเวลานั้น ๆ เข้าใจว่า วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สุขศึกษาและพลศึกษา

สาระที่ 1 การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

มาตรฐาน พ 1.1 เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน พ 2.1 เข้าใจและเห็นคุณค่าตนเอง ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต

สาระที่ 3 การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล

มาตรฐาน พ 3.1 เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และกีฬา

มาตรฐาน พ 3.2 รักการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา

สาระที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค

มาตรฐาน พ 4.1 เห็นคุณค่าและมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดำรงสุขภาพ การป้องกันโรคและการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ

สาระที่ 5 ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน พ 5.1 ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยาเสพติด และความรุนแรง

ศิลปะ

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

การงานอาชีพและเทคโนโลยี

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะ การแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว

สาระที่ 2 การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจเทคโนโลยีและกระบวนการเทคโนโลยี ออกแบบและสร้างสิ่งของ เครื่องใช้ หรือวิธีการตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ เลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการจัดการเทคโนโลยี ที่ยั่งยืน

สาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

มาตรฐาน ง 3.1 เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการสืบค้นข้อมูลการเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงาน และอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ 4 การอาชีพ

มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

ภาษาต่างประเทศ

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

1. หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์ และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย

กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอน และผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทของผู้สอน

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
- 2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะ

อันพึงประสงค์

3) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

7) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

4.2 บทบาทของผู้เรียน

1) กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

2) เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความ รู้การตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ

3) ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

4) มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู

5) ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพสื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน

การจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเองหรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการ ดังนี้

1. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก
2. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้
3. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
4. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ
5. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อ และการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ และสม่ำเสมอ

ในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษา ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหา มีความถูกต้องและทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบ การนำเสนอที่เข้าใจง่าย และน่าสนใจ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงงาน การประเมินชิ้นงาน/

ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน ในกรณีที่ไม่ผ่านตัวชี้วัดให้มีการสอนซ่อมเสริม

การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้า ในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนด้วย ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

2. การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คณิตศาสตร์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ ผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษา ต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

3. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด ในการดำเนินการจัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบ ทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาใน เขตพื้นที่การศึกษา

4. การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมิน ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในกาวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนกาตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

ข้อมูลการประเมินในระดับต่าง ๆ ข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนทั่วไป กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวินัยและพฤติกรรม กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธโรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและ

สังคม กลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันทั่วทั้งที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียน

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัด และประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ ที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ถือปฏิบัติร่วมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 4 -29)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้กระบวนการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด ของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 ข้อ (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จะเห็นว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มุ่งให้นักเรียนรักการอ่าน หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็น

สำหรับเด็ก ซึ่งเป็นสื่อการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน และในข้อ (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดสื่อการเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ดังนั้น หนังสืออ่านเพิ่มเติมก็เป็นสื่อการเรียนที่สามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และมีความรอบรู้ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. 2542 : 6)

กล่าวได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นหนังสือสำหรับเด็กที่ช่วยให้มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน เกิดการเรียนรู้สอดคล้องกับประสบการณ์ตรง และความสนใจของนักเรียน สามารถตอบสนอง จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 อย่างแท้จริง

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุ ปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมี คุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มี ความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบท สภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดย ได้กำหนดสาระต่างๆไว้ ดังนี้

1. ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนา ตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้ง บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

2. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคม ปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้าน ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขใน สังคมไทยและสังคมโลก

3. เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4. ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

5. ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คุณภาพของผู้เรียน

1. มีความรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคมประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมือง การปกครอง และสภาพเศรษฐกิจ โดยเน้นความเป็นประเทศไทย

2. มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักธรรม คำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธี และพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น

3. ปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่น จังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเอง มากยิ่งขึ้น

4. สามารถเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคต่างๆ ของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจในภูมิภาคของโลกตะวันออกและตะวันตกเกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากอดีต สู่ปัจจุบัน

สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดชั้นปี

1. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและหลักในการพัฒนาชาติไทย

2. สรุปรูปพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์จนถึงพุทธกิจสำคัญ หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

3. เห็นคุณค่า และประพจน์ตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวกชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด

4. อธิบายองค์ประกอบ และความสำคัญของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ

5. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย และปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาหรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

6. เห็นคุณค่าและสวดมนต์แผ่เมตตา มีสติที่เป็นพื้นฐานของสมาธิในพระพุทธศาสนา หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

7. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการพัฒนาตนเองและสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัดชั้นปี

1. จัดพิธีกรรมตามศาสนาที่ตนนับถืออย่างเรียบง่าย มีประโยชน์ และปฏิบัติตนถูกต้อง

2. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนด และอธิบายประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

3. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี ตามที่กำหนด

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดชั้นปี

1. ยกตัวอย่างและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี

2. เสนอวิธีการปกป้องคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก

3. เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทย

4. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัดชั้นปี

1. อธิบายโครงสร้าง อำนาจ หน้าที่และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ระบุบทบาทหน้าที่ และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น

3. วิเคราะห์ประโยชน์ที่ชุมชน จะได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและ การบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัดชั้นปี

1. อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ

2. ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว โรงเรียนและชุมชน

3. อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัดชั้นปี

1. อธิบายบทบาทหน้าที่เบื้องต้นของธนาคาร

2. จำแนกผลดีและผลเสียของการกู้ยืม

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัดชั้นปี

1. สืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่นโดยใช้หลักฐานที่หลากหลาย

2. รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อตอบคำถามทางประวัติศาสตร์

อย่างมีเหตุผล

3. อธิบายความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราว

ในท้องถิ่น

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัดชั้นปี

1. อธิบายอิทธิพลของอารยธรรมอินเดียและจีนที่มีต่อไทย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โดยสังเขป

2. อภิปรายอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่มีต่อสังคมไทยปัจจุบันโดยสังเขป

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย
มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัดชั้นปี

1. อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีโดยสังเขป
2. อธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญ รุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครอง
ของอาณาจักรอยุธยา
3. บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยอยุธยาและธนบุรีที่น่าภาคภูมิใจ
4. อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญ สมัยอยุธยาและธนบุรีที่น่าภาคภูมิใจและควร
แก่การอนุรักษ์ไว้

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผล
ต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุปล
และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดชั้นปี

1. รู้ตำแหน่ง (พิกัดภูมิศาสตร์ ละติจูด ลองจิจูด) ระยะ ทิศทางของภูมิภาค
ของตนเอง
2. ระบุลักษณะภูมิลักษณะที่สำคัญในภูมิภาคของตนเองในแผนที่
3. อธิบายความสัมพันธ์ของลักษณะทางกายภาพกับลักษณะทางสังคมในภูมิภาคของ
ตนเอง

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัดชั้นปี

1. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่น
ของประชากรในภูมิภาค
2. อธิบายอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีชีวิตและ
3. นำเสนอตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นผลจากการรักษาและการทำลายสภาพแวดล้อม และเสนอ
แนวคิดในการรักษาสภาพแวดล้อมในภูมิภาค (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 132-163)

เอกสารเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การอ่านเป็นการสื่อสารกันระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกันโดยผ่าน

กระบวนการแปลสัญลักษณ์ ที่เป็นตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำ วลี ประโยค เพื่อสื่อสารและเผยแพร่ความคิด นอกจากนั้นการอ่านยังเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ (วณิดา อินทร์นอก. 2549 : 21) ดังนั้นการอ่านจึงเป็นรากฐานของการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา ถึงแม้ว่าผู้เรียนจะศึกษาหาความรู้ภายในห้องเรียนที่ได้จากครูโดยตรงก็ตาม แต่ก็ยังไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้ที่ได้จากการอ่านเพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล ทั้งนี้เพราะการอ่านเป็นการปูพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ แนวความคิดและค่านิยมต่าง ๆ ให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การอ่านหนังสือนั้นควรอ่านให้หลากหลาย เพราะการอ่านหนังสือแบบเรียนเพียงอย่างเดียวไม่เป็นการส่งเสริมการพัฒนาความคิดเชิงเหตุผล และ

มีความสัมพันธ์ในทางลบกับความสามารถด้านความคิดเชิงเหตุผลของเด็ก อาจเนื่องมาจาก

ลักษณะทั่วไปของหนังสือแบบเรียน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการจดจำ (เยาวดี วิบูลย์ศรี. 2540 :

60 – 63) ดังนั้นครูและผู้ปกครองจึงต้องปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ส่งเสริมสนับสนุนให้เขาสนใจอ่านหนังสือ ช่วยให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ เรียนรู้ได้ตามจุดหมายของหลักสูตร

ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

คาร์เตอร์ วี กูด (Good. 1973 : p. 187) ได้กล่าวถึงความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ว่า เป็นหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน และให้ความรู้เพิ่มเติมเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้อ่าน

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545. : 110) ได้กล่าวไว้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสือที่มุ่งช่วยครูและนักเรียนให้สรุปเนื้อหาและความคิดได้ ซึ่งทำให้นักเรียนได้เข้าใจบทเรียนได้เป็นอย่างดี หนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้นถ้าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสังคมศาสตร์ ควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่น เพื่อเสริมความเข้าใจเนื้อหาวิชาและสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น

สุวิทย์ มูลคำและสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550 : 87) ได้ให้ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่มีสาระอ้างอิงหลักสูตร สำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ตามความสามารถของวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล หนังสือประเภทนี้เคยเรียกว่า หนังสืออ่านประกอบ

โสภณ ทัพพิน (2553 : 41) ได้ให้ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ว่า หนังสือที่ให้ความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่นักเรียน เลือกอ่านได้ทั้งในและนอกเวลาเรียน เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับหลักสูตรในสาระใดสาระหนึ่ง มีรายละเอียดเนื้อหาสาระเจาะลึกเฉพาะเรื่อง ควรมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับท้องถิ่น โดยเพิ่มเติมความรู้ให้กว้างขวางมากกว่าเดิม การเสนอเรื่องราวหรือการเขียนให้น่าอ่านสนุกสนานสร้างความสนใจ เนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล เมื่ออ่านแล้วทำให้เพลิดเพลินมีความรู้เพิ่มมากขึ้น

จากการศึกษาความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมดังกล่าว สรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่มีเนื้อหาสาระเพิ่มเติมเฉพาะเรื่องที่เรียนไปจากหนังสือแบบเรียน หรือใช้ประกอบหนังสือแบบเรียนให้สมบูรณ์ขึ้น อ่านได้ทั้งในและนอกเวลาเรียน เป็นหนังสือที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง มีเนื้อหาสาระนอกจากจะให้ความรู้เพิ่มเติมแล้วการเสนอเรื่องราวหรือการเขียนนำอ่าน มีภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และอ่านเพลินกว่าหนังสือแบบเรียน ซึ่งส่วนใหญ่มักจะมีแต่ข้อเท็จจริง หนังสืออ่านเพิ่มเติมจะช่วยให้การอ่านคล่องมากขึ้น

ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

สมพร จารุณัฐ (2540 : 5 – 8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังนี้

1. ส่งเสริมความรู้ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความรู้หรือทักษะ ความคิดรวบยอด และหลักการหรือทฤษฎีเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการดำเนินชีวิต การศึกษาหาความรู้รวมทั้งก่อให้เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนากิจการด้านต่าง ๆ
2. ส่งเสริมสติปัญญา หนังสืออ่านเพิ่มเติม ควรส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้พัฒนาทักษะ การสังเกต ตีความ เปรียบเทียบ ใช้เหตุผล จำแนกแจกแจง วิเคราะห์ประเมินค่าตลอดจนสามารถนำความรู้และทักษะเหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ
3. ส่งเสริมเจตคติที่เหมาะสม หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรสอดแทรกแนวคิดที่ผู้อ่านเกิดเจตคติที่เหมาะสม นำความรู้นั้นไปใช้ตามแนวทางที่พึงประสงค์เป็นประโยชน์แก่ตนและส่วนรวม
4. ส่งเสริมความเข้าใจ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะที่ส่งเสริมผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเรื่องราวได้ กล่าวคือ ใช้ภาษาที่ถูกต้องและพอเหมาะแก่ความรู้และประสบการณ์ทางด้านภาษา เสนอเนื้อหาตามลำดับขั้นตอนของความรู้และตามพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้อ่านได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนใช้เทคนิควิธีหรือเครื่องเสริมความเข้าใจอื่น ๆ เช่น ภาพประกอบ แผนภาพ ตาราง คำถาม อภิธานศัพท์ เป็นต้น
5. ส่งเสริมการศึกษาความรู้ด้วยตนเอง หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ ความกระตือรือร้นศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง กล่าวคือ ผู้เขียนควรพิจารณาเสนอเรื่องราวที่นักเรียนแต่ละวัยสนใจ ให้ความสำคัญและมองเห็นประโยชน์เรื่องราวที่น่าเสนอ ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ตลอดจนเสนอแนะหนังสืออื่น ๆ ที่ผู้อ่านอาจไปศึกษาให้กว้างตามความสนใจ

สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550 : 87) ให้ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ ดังนี้

1. สามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง
2. อ่านแล้วเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และความซาบซึ้งในคุณค่าของภาษา
3. ช่วยเสริมสร้างทักษะและนิสัยรักการอ่าน
4. ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ตามหลักสูตรให้กว้างขวางขึ้น

โสภณ ทัพพิน (2553 : 42) ให้ความสำคัญว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องราวที่เขาต้องการทราบ ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ พัฒนาทักษะด้านการอ่าน ส่งเสริมสติปัญญา เรียนรู้ได้ตามความสนใจและความต้องการ มีเจตคติที่ดี หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีความเหมาะสมด้านการใช้ภาษา เนื้อหาสาระ และมีภาพประกอบในการเสนอเรื่องราวจะช่วยให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น

จุดมุ่งหมายในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม มีจุดมุ่งหมายดังนี้ (โสภณ ทัพพิน. 2553 : 43 ; อ้างอิงมาจาก ณรงค์ ทองปาน. 2526 : 79 – 80 และ หทัย ดันหยง. 2529 : 15 – 16)

1. เพื่อช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญตามวัย และมีทักษะในการอ่านที่ดียิ่งขึ้น
2. เพื่อให้ความรู้ข่าวสารใหม่ ๆ และข้อเท็จจริงที่ถูกต้องนอกเหนือจากแบบเรียนในรูปแบบที่เหมาะสมกับความต้องการของเด็ก
3. เพื่อช่วยปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม ทศนคติและแบบอย่างที่ดีงามของสังคมให้บังเกิดแก่เด็ก
4. เพื่อช่วยให้เด็กมีหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัยและช่วยป้องกันไม่让孩子หันไปสนใจเรื่องที่เกินวัยของตน ซึ่งเป็นทางนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดี
5. เพื่อเสริมสร้างจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ตามวัยของเด็ก
6. เพื่อส่งเสริมให้เด็กรู้จักการอ่านหนังสือ และเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน การค้นคว้า อันเป็นแนวทางนำไปสู่ความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวาง ซึ่งจะเป็นคุณสมบัติที่ดีและมีประโยชน์ต่อไปในอนาคต
6. เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความสนใจ และช่วยให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
7. เพื่อ让孩子ได้รับความบันเทิง สนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รับความจรรโลงใจและมีความสุข

จุดมุ่งหมายในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม สรุปได้ว่า เพื่อช่วยให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการศึกษาค้นคว้า พัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษา มีคุณธรรม จริยธรรม นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สุวิทย์ มูลคำและสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550 : 88 – 90) ได้ให้หลักเกณฑ์ ขั้นตอน เทคนิค และรูปแบบในการเขียนหนังสือไว้ ดังนี้

หลักเกณฑ์ในการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1. ต้องเลือกรูปแบบและโครงสร้างที่สามารถสื่อเนื้อหาสาระและความคิดให้แก่ผู้อ่าน
2. ต้องเรียบเรียงและเสนอเนื้อหาให้สอดคล้องเกี่ยวเนื่องกันในจุดประสงค์ที่ต้องการ

3. ต้องเชื่อมโยงความคิดหนึ่ง เข้ากับอีกความคิดหนึ่ง จากความคิดย่อยขยายไปสู่ความคิดหลักของเรื่องในลักษณะที่ทำให้ผู้อ่านบรรลุจุดหมายของผู้เขียนได้

4. ความคิดหรือข้อความใดๆ ที่สำคัญควรเสนอไว้เป็นประโยคแรก หรือประโยคสุดท้ายของย่อหน้า หรือเสนอเนื้อหาส่วนที่สำคัญนั้นในบริเวณมากกว่าส่วนอื่น ๆ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมาย หรือจับประเด็นความสำคัญของเรื่องได้อย่างถูกต้อง

หลักเกณฑ์ในการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้ เลือกรูปแบบและโครงสร้าง เรียบเรียงเสนอเนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้โยงความคิดย่อยไปสู่ความคิดหลัก และนำเสนอเนื้อหาที่สำคัญเป็นประโยคแรกหรือประโยคย่อหน้าสุดท้าย

ขั้นตอนในการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ
2. กำหนดเรื่องที่จะเขียนให้ชัดเจน
3. โครงเรื่อง ต้องกำหนดแนวคิดหรือแกนของเรื่องให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนเนื้อเรื่อง
4. เขียนเพิ่มเรื่องย่อย โดยนำโครงเรื่องที่เขียนไว้แล้วมาเขียนรายละเอียดเพิ่มเติม เป็นเรื่องย่อ ๆ
5. ตั้งชื่อเรื่อง อาจตั้งตัวเอกของเรื่อง จำนวนละคร ชื่อสัตว์ของเรื่อง ชื่อสถานที่
6. เขียนขั้นตอนของเนื้อเรื่อง นำเรื่องราวที่ได้จากเค้าโครงเรื่องมาเขียนบอกขั้นตอนของเนื้อเรื่อง เริ่มตั้งแต่หน้าปกจนถึงหน้าสุดท้าย ซึ่งจะเป็นแนวการจัดทำร่างภาพคำบรรยาย และรูปเล่มของหนังสือ ว่ามีอะไรบ้างและมีกี่หน้า
7. ทำต้นฉบับ คือ การทำหนังสือเป็นรูปเล่ม อาจทดลองใช้ เพื่อจะนำมาแก้ไขข้อบกพร่อง
8. จัดทำรูปเล่ม คือ การทำหนังสือเป็นรูปเล่ม อาจทดลองใช้ เพื่อจะนำมาแก้ไขข้อบกพร่อง

9. จัดพิมพ์เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์

จินตนา ใบกาชุยี (2542 : 10 –19) กล่าวถึงขั้นตอนในการเขียนหนังสือสำหรับเด็กไว้ในหนังสือการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กไว้ ดังนี้

1. สสำรวจแรงบันดาลใจในการเขียน
2. ศึกษาลักษณะหนังสือสำหรับเด็ก
3. กำหนดองค์ประกอบในการเขียน ประกอบด้วย
 - 3.1 กำหนดประเภทหนังสือ
 - 3.2 กำหนดผู้อ่าน
 - 3.3 กำหนดหัวข้อเรื่องหรือเนื้อหา
 - 3.4 ศึกษาข้อมูลหัวข้อเรื่องหรือเนื้อหา

- 3.5 วางจุดประสงค์ หรือแก่นเรื่อง หรือแนวคิดหลักของเรื่อง
- 3.6 วางโครงสร้าง เนื้อหาหรือโครงเรื่อง
- 3.7 เลือกแนวการเขียน สารคดี แนวบันเทิง
- 3.8 เลือกอรรถรสสำหรับหนังสือบันเทิงคดี เช่น ตลก ลึกลับ โศกเศร้า
- 3.9 กำหนดวรรณศิลป์อื่น ๆ เช่น ตัวละคร บทสนทนา ฉาก
- 3.10 ตั้งชื่อเรื่อง
- 3.11 กำหนดความยากง่ายของภาษา หรือสำนวนที่ใช้ในการเขียนเรื่อง
- 3.12 ออกแบบหนังสือ เช่น ขนาดรูปเล่ม ส่วนหน้า ภาพประกอบ จำนวนหน้า

จากการได้ศึกษาขั้นตอนในการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม สรุปได้ว่า เกิดแรงบันดาลใจ ศึกษาการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม กำหนดเรื่อง เขียนเค้าโครงเรื่อง ตั้งชื่อเรื่อง บอกขั้นตอนของเนื้อเรื่อง ทำต้นฉบับและจัดทำรูปเล่ม ทดลองใช้ ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปเผยแพร่

เทคนิคการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1. เลือกเรื่องที่จะเขียน
 - 1.1 ควรเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของนักเรียนและผู้อ่าน
 - 1.2 มีลักษณะที่กระตุ้นความสนใจ และสร้างความกระตือรือร้นให้ผู้อ่าน
 - 1.3 ควรเหมาะสมกับอายุสมองของผู้อ่าน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ
 - 1.3.1 พวกอายุสมอง 2 – 7 ปี หลีกเลียงการลงโทษ ตัวเล็กต้องชนะตัวใหญ่
 - 1.3.2 พวกอายุสมอง 7 – 10 ปี แสวงหารางวัล ทำดีต้องได้ดี
 - 1.3.3 พวกอายุสมอง 10 – 13 ปี ทำตามสังคม ชอบเรื่องคนดี คนเด่น คนสำคัญ
 - 1.3.4 พวกอายุสมอง 13 – 16 ปี นิยมอุดมคติ ชอบเสียสละ เพื่อส่วนรวม
 - 1.3.5 พวกอายุสมอง 16 – 20 ปี ขึ้นไป ยึดตามคติสากล มีเหตุผล
2. การตั้งชื่อเรื่อง
 - 2.1 ต้องตั้งชื่อเรื่องให้กะทัดรัด แต่ไม่รวบรัด สะดุดตา สะดุดใจ น่าสนใจ
 - 2.2 อย่าใช้คำสองแง่สองมุม
 - 2.3 ชื่อเรื่องต้องไม่ตรงเกินไป ทำให้ขาดความสนใจ
3. โครงเรื่อง
 - 3.1 ก่อนเขียนต้องวางโครงเรื่อง เพื่อให้เรื่องดำเนินไปเป็นขั้นตอน อย่างครอบคลุม
 - 3.2 ก่อนลงมือเขียน ต้องกำหนดวัตถุประสงค์การเขียนให้ชัดเจนตลอดเรื่อง
4. เสน่ห์ของเรื่อง
 - 4.1 ภาษาที่ใช้
 - 4.2 ตัวละคร
 - 4.3 ฉาก

4.4 เนื้อเรื่อง

4.5 ภาพประกอบ

5. รูปแบบของการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม

รูปแบบของการเขียนที่เหมาะสม มีหลายลักษณะ ได้แก่

5.1 สารคดี มุ่งให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ข้อเท็จจริงจากการอ่าน เช่น การเขียนสารคดีสำหรับเด็กเป็นต้น

5.2 บันเทิงคดี มุ่งให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เช่น นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย การ์ตูน เป็นต้น

5.3 เขียนในลักษณะร้อยกรอง การเขียนในลักษณะสารคดี หรือบันเทิงคดี สามารถนำมาแต่งเป็นร้อยกรองได้ ผู้อ่านนอกจากจะได้ความรู้ ความสนุกสนาน ความเพลิดเพลินแล้ว ยังได้ลิ้มรสความไพเราะในการอ่านไปด้วย

6. ส่วนประกอบรูปแบบหนังสืออ่านเพิ่มเติม

6.1 ปกหน้า – ปกใน

6.2 ใบบรองปกหน้าและรองปกหลัง

6.3 คำนำ

6.4 สารบัญ

6.5 สารบัญตาราง และหน้าสารบัญรูป

6.6 บทนำ

6.7 เนื้อหา

6.8 บรรณานุกรม

6.9 ภาคผนวก

6.10 อภิธานศัพท์

6.11 ดรรชนี

สรุปเทคนิคการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมดังนี้ ก่อนเขียนควรวางแผนโครงเรื่อง เรื่องที่จะเขียนกระตุ้นสนใจ มีความเหมาะสมกับนักเรียนและผู้อ่าน ตั้งชื่อเรื่องให้กะทัดรัด เนื้อเรื่องสอดคล้องวัตถุประสงค์ ภาษาที่ใช้ถูกต้องชัดเจน สละสลวย ไม่วกวน จัดวางภาพสวยงามมีภาพอยู่หน้าเดียวกันกับเนื้อเรื่อง มีส่วนประกอบและรูปแบบการเขียนที่เหมาะสม

ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับเด็ก

จินตนา ไบกาซูยี (2542 : 10 –28) กล่าวถึงลักษณะของหนังสือสำหรับเด็กไว้ในหนังสือเทคนิคการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กไว้ว่า หนังสือสำหรับเด็กโดยทั่วไปมีลักษณะ ดังนี้

1. เนื้อหา มีวัตถุประสงค์และแก่นเรื่องบ่งบอกชัดเจน จะทำให้อ่านได้ง่ายเด็กอายุตั้งแต่ 3 – 11 ขวบ ยัง

ต้องการเรื่องที่ชัดเจนไม่สับสนยุ่งยาก ไม่ควรเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาซับซ้อนอยู่ในเล่มเดียวกัน ถ้ามีภาพประกอบยิ่งจะได้รับความสนใจ

2. เนื้อหาต้องมีความง่ายเหมาะสมกับวัย ความสามารถในการอ่าน และความสนใจในการอ่าน เช่น หนังสือสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา เนื้อหาควรสนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่มีบทบรรยายมากมายนัก มีเรื่องราวแสดงความเคลื่อนไหวของตัวละคร มีเทคนิคในการให้เนื้อเรื่องออกมาเป็นภาพ หรือให้ภาพดำเนินเรื่องแทน การเน้นการบรรยายมากเกินไปอาจทำให้ผู้อ่านเบื่อหน่ายละทิ้งการอ่านกลางคันได้

3. แนวการเขียนหนังสือหรือการเสนอเนื้อหา รูปแบบในการเสนอเนื้อหา หรือแนวการเขียนมีหลายประเภท มีทั้งนิยาย นิทาน นิทานพื้นบ้าน เรื่องสั้น สารคดี บทความ บทละคร จดหมาย บันทึกเรื่อง ความเรียง บทร้อยกรอง เป็นต้น แนวการเขียนต้องเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของหนังสือ เมื่อเลือกใช้ประเภทใด จะต้องใช้อย่างถูกต้องตามรูปแบบไม่ปะปนสับสนและควรกลมกลืนกันไป หลักการนำเสนอเรื่องมีอยู่ว่า เขียนให้ผู้อ่าน อ่านง่ายและรู้เรื่องเร็วที่สุด หนังสือ เด็กควรมีจุดประสงค์ให้เด็กอ่านเอง ไม่ใช่ให้ผู้ใหญ่อ่าน หรืออธิบายให้ฟัง

4. ภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญของหนังสือเด็ก จะต้องมีการประกอบเสมอสัดส่วนของภาพและเนื้อเรื่องขึ้นอยู่กับวัยของเด็ก เด็กที่มีอายุน้อยต้องการภาพมาก เด็กที่มีอายุมากขึ้นต้องการภาพน้อยลง ประเภทของภาพควรเหมาะสมกับเนื้อหาของหนังสือประเภทนั้น ๆ เช่น การ์ตูนควรเป็นลายเส้นง่าย ๆ เรื่องให้ความรู้ควรใช้ลายเส้นสมจริง หนังสือสำหรับเด็กบางเล่มอาจใช้ภาพถ่าย แต่ภาพถ่ายนั้นจะต้องชัดเจน เรื่องสีของภาพ เป็นเรื่องที่สำคัญขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่างโดยเฉพาะวัยของเด็ก เด็กเล็กชอบสีสดใสมากกว่าภาพขาวดำ แต่เด็กโตชอบทั้งสองอย่างขึ้นอยู่กับประเภทของเนื้อหา เรื่องและลักษณะการใช้ชัดเจน ไม่มีตัว ลือน หรือมีรายละเอียดมาก ภาพมีลักษณะยุ่งเหยิง มีเนื้อหามากเกินไป เด็กจะดูไม่รู้เรื่อง และไม่เข้าใจความหมายของภาพ

5. ภาษาและสำนวนภาษาที่ใช้ในหนังสือเด็ก หนังสือเด็กต้องใช้ “ คำง่าย ” ไม่ต้องแปลซ้ำอีกครึ่งหนึ่งหลีกเลี่ยงคำศัพท์ยาก ๆ หรือคำศัพท์ทางวิชาการต่าง ๆ ใช้ประโยคสั้น ๆ หนังสือสำหรับเด็กเล็กอาจใช้คำซ้ำกันบ่อยก็ได้เพราะการอ่านบ่อย ๆ จะทำให้จำได้ เด็กเข้าใจเรื่องราวจากคำที่อ่าน ถ้าเข้าใจคำก็เข้าใจประโยค และเข้าใจเรื่องได้ หนังสือสำหรับเด็กจึงต้องใช้คำและประโยคที่เด็กวัยนั้น ได้เรียนรู้และทราบความหมายแล้ว

“ คำง่าย ” ในที่นี้หมายความว่า คำที่ผู้เขียนเลือกใช้ได้เหมาะสมกับเนื้อหา หากผู้เขียนใช้คำที่มีในหนังสือเสริมประสบการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 แล้ว เชื่อได้อย่างแน่นอนว่า เด็กผู้อ่านสามารถอ่านเข้าใจเรื่อง ให้ใช้ตัวอักษรที่อ่านง่ายและชัดเจน การเลือกขนาดตัวอักษรขึ้นอยู่กับปริมาณเนื้อหาของเรื่อง หรือความยาวของเรื่องรูปแบบเล่มและวัยผู้อ่าน หากเป็นเด็กระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ควรใช้ขนาดตัวอักษรโตประมาณ 28 – 32 พอยต์ ส่วนเด็กระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ใช้ตัวอักษรขนาด 18 – 20 พอยต์

6. รูปเล่มหนังสือ หนังสือสำหรับเด็กควรมีขนาดกระทัดรัด ไม่ใหญ่ กว้างหรือยาวหรือเล็กเกินไป เพราะเด็กจะถือหนังสืออ่านไม่สะดวก เนื่องจากกล้ามเนื้อที่นิ้วมือยังไม่แข็งแรงพอจะจับของเล็กหรือใหญ่มากเกินไป หนังสือสำหรับเด็กวัยเริ่มเรียนและประถมศึกษาตอนต้น จำนวนหน้าควรมี ดังนี้

เด็กวัย 2 – 5 ขวบ จำนวนหน้าประมาณ 8 – 16 หรือ 8 – 24 (ขนาดแปดหน้ายก)

เด็กวัย 6 – 11 ขวบ จำนวนหน้าประมาณ 16 – 32 หน้าหรือ 16 – 48 หน้า (ขนาดสิบหกหน้ายก)

7. การกำหนดรูปเล่มที่นิยมใช้กัน ได้แก่

7.1 ขนาดพ็อกเก็ตบุ๊ก ขนาดสิบหกหน้ายกเล็ก (ขนาดเล็ก) 13×18.5 เซนติเมตร แนวนอน หรือ แนวตั้ง

7.2 ขนาดสิบหกหน้ายก (ขนาดกลาง) 14.6×21 เซนติเมตร แนวนอน หรือ แนวตั้ง

7.3 ขนาดแปดหน้ายก (ขนาดใหญ่) 18.5×26 เซนติเมตร แนวนอน หรือแนวตั้ง

สรุปลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับเด็กดังนี้ มีแนวการเขียนเหมาะสมกับเนื้อหาและจุดประสงค์ เนื้อหามีความง่ายพอเหมาะกับนักเรียนแต่ละวัย รูปแบบการเสนอ เนื้อหาถูกต้อง นักเรียนอ่านง่ายเข้าใจเร็ว สีของภาพประกอบควรใช้สีสดใส ขนาดของตัวหนังสือที่ใช้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีขนาด 18-20 พอยต์ รูปเล่มกะทัดรัดหยิบอ่านได้สะดวก

หนังสือจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิต เพราะจะทำให้มนุษย์มีความเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้อง เพื่อสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม นอกจากนั้น หนังสือยังเป็นแหล่งรวบรวมความรู้เป็นชุมทรัพย์ทางปัญญา เป็นบ่อเกิดแห่งการเรียนรู้ ทักษะสำคัญที่จะอำนวยต่อการใช้นี้หนังสือ คือ การอ่าน เนื่องจากการอ่านจะทำให้เข้าใจเรื่องราวเนื้อหาที่มีอยู่ในหนังสือ สามารถนำสาระความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ อ่านมากก็มีความรู้มาก ครูและผู้ปกครองจึงต้องปลูกฝังให้นักเรียนรักการอ่าน ส่งเสริมและสนับสนุนให้เขาสนใจอ่านหนังสือ ดังที่หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนหนองสังข์ราษฎร์บำรุง พุทธศักราช 2553 ได้กำหนดจุดหมายซึ่งถือว่าเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ข้อหนึ่งว่า “ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน และ รักการเขียน ” (โรงเรียนหนองสังข์ราษฎร์บำรุง. 2553 : 19) ด้วยเหตุนี้ การศึกษาในระดับโรงเรียนจึงกำหนดให้นักเรียนมีหนังสือแบบเรียนไว้ศึกษาหาความรู้ แต่การเรียนการสอนที่จะให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นนั้น นักเรียนควรจะได้อ่านหนังสืออื่น ๆ นอกจากหนังสือเรียนด้วย ซึ่งได้แก่ หนังสือเสริมประสบการณ์ประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสืออ่านประกอบ เป็นต้น ดังที่ ยุพา ส่งศิริ (2524 : 5) ได้กล่าวถึงการเลือกหนังสืออ่านที่มีประโยชน์ว่า “ โรงเรียนควรเลือกสรรหนังสือที่มีประโยชน์ไว้ในห้องสมุด หรือ ตามมุมหนังสือ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านให้มากที่สุด นอกเหนือจากการอ่านหนังสือเรียนวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดให้เรียน ”

นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2546 : 5) ก็ยังเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หนังสือไว้ว่า “ โรงเรียนควรจัดหนังสือเสริมประสบการณ์ไว้ในห้องสมุดให้มีจำนวนเพียงพอ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัย และความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ นริศฯ เสาวไพบุลย์ (2542 : 3 อ้างถึง สมพร เจนจิระ 2527 : 18) ที่ว่า “ ครูจะใช้หนังสือแบบเรียนเพียงเล่มเดียวนั้นย่อมไม่เพียงพอ เป็นการหยุดชะงักบั่นทอนความเจริญทางสติปัญญา ทำให้ความรู้แคบ ครูควรแนะนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้แก่ นักเรียน เป็นการเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ” หนังสือที่นอกเหนือจากหนังสือเรียนดังกล่าวก็หมายถึงหนังสืออ่านเสริมประสบการณ์ต่าง ๆ หรือที่กระทรวงศึกษาธิการเรียกว่า หนังสือไม่บังคับใช้นั่นเอง หนังสือประเภทนี้หมายถึง หนังสือที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียน แต่ไม่จำเป็นต้องให้นักเรียนมีไว้ใช้ประจำตัวและโรงเรียนจะบังคับให้นักเรียนซื้อไม่ได้ แต่ควรจัดหาไว้ในห้องสมุด หรือ มุมหนังสือตามห้องเรียน เพื่อเป็นการบริการครูและนักเรียนจะเห็นว่า การที่จะให้นักเรียนมีความรู้แตกฉานยิ่งขึ้นนั้นจะต้องให้นักเรียนได้อ่านหนังสืออื่น ๆ นอกเหนือจากหนังสือเรียนมาก ๆ นั่นคือ หนังสืออ่านเพิ่มเติม ซึ่งหนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสือที่นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากบทเรียนที่นักเรียนได้เรียนมาแล้วช่วยเพิ่มพูนความรู้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นหนังสืออ่านเพิ่มเติมจึงมีประโยชน์และความสำคัญอย่างยิ่ง จำเป็นที่ครูหรือทางโรงเรียนต้องจัดหาบริการให้แก่ นักเรียน

เทคนิคการสอนแบบการแสดงบทบาทสมมติ (Role playing)

การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) เป็นเทคนิคการสอนรูปแบบหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาทสภาพความเป็นจริงจากสิ่งที่เกิดขึ้น ผ่านการแสดงออกต่าง ๆ ซึ่งเทคนิคการสอนรูปแบบนี้ นับว่าเป็นการสอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและได้ลงมือปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้สมัยใหม่ ที่มุ่งเน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ

เทคนิคการสอนแบบการแสดงบทบาทสมมติ นั้น เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติตามเรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการแสดงออก ทั้งจากการแสดงออกทางกายและการเรียนรู้ความรู้สึกนึกคิดผ่านตัวละคร เรื่องราว สถานการณ์ ตามสภาพความเป็นจริง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออก มีทักษะในการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองและรู้จักที่จะทำงานทีม โดยในการสอนรูปแบบนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

- การแสดงบทบาทสมมติแบบละคร คือการแสดงบทบาทสมมติโดยที่มีเรื่องราวกำหนดอยู่ก่อนแล้ว ผู้เรียนทราบถึงเรื่องราวคร่าว ๆ และแสดงเรื่องราวตามบทบาทตัวละครที่ได้รับ

- การแสดงบทบาทสมมติแบบแก้ปัญหา คือการสมมุติสถานการณ์ แล้วให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติเพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองกับสถานการณ์นั้นตามความคิดเห็นของตัวเอง

ประโยชน์ของการสอนในลักษณะนี้ คือ การที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจ เรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ในมุมมองที่มาจากบทบาทการแสดงได้ มีการร่วมมือกับเพื่อนซึ่งเป็นผลดีต่อพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม และยังเป็นแนวการสอนที่สนุกสนานและส่งเสริมความกล้าแสดงออกให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อีกด้วย

สำหรับขั้นตอนการสอนตามแบบการแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นเตรียมการ

- คุณครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติจากเนื้อหาความรู้ที่ได้เรียนรู้
- มีการจับกลุ่มผู้เรียนตามความสะดวกและเหมาะสมกับเนื้อหาและบทบาทในการแสดง
- คุณครูกำหนดเรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ให้แต่ละกลุ่มและให้สมาชิกในกลุ่มเลือกบทบาทตนเอง หรือคุณครูอาจกำหนดบทบาทให้นักเรียนแต่ละคนเองเลยก็ได้
- จัดเตรียมพื้นที่และอุปกรณ์ในการแสดง
- ผู้เรียนซักซ้อมการแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นแสดง

- ผู้เรียนแสดงบทบาทตามเรื่องราวหรือสถานการณ์ที่กำหนด
- คุณครูทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ และดัดบทการแสดงในจุดที่เหมาะสม

ขั้นสรุป

- คุณครูกล่าวชมเชยผู้เรียนที่แสดง และสอบถามถึงความรู้สึกและความคิดเห็นในการแสดงบทบาท

ดังกล่าว

- คุณครูและนักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอภิปรายถึงเรื่องราวหรือสถานการณ์ที่ได้แสดง
- คุณครูให้นักเรียนได้แสดงเพิ่มเติม
- คุณครูสรุปถึงสิ่งที่ได้รับจากการแสดงอีกครั้ง

จากขั้นตอนทั้งหมดนี้ จึงเห็นได้ว่า เทคนิคการสอนแบบการแสดงบทบาทสมมตินี้ นอกจากการที่ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ปฏิบัติแล้ว ครูผู้สอนจะต้องมีบทบาทสำคัญในทุก ๆ ขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดเรื่องราว

สถานการณ์ เตรียมผู้เรียน เป็นผู้สังเกตการณ์ คอยกำกับช่วยเหลือผู้เรียนในขณะปฏิบัติ นอกจากนี้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจในเนื้อหาที่ต้องการสอนอย่างชัดเจน และมีทักษะในการสรุปและอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงสิ่งที่ต้องได้สื่อได้อย่างถูกต้อง

การสอนแบบสวมบทบาทนี้มีประโยชน์อย่างมาก โดยเฉพาะกับวิชาที่เน้นการเล่าเรื่อง เช่น สังคมศึกษา ซึ่งเราสามารถใช้แนวการสอนนี้มาจัดการเรียนรู้เรื่องประวัติศาสตร์ โดยให้เด็กแสดงบทบาทในเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวได้ดีขึ้น หรือในการสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษา อาจให้ผู้เรียนออกมาแสดงบทบาทสนทนาระหว่างกันตามสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี แม้ว่าการสอนในลักษณะนี้จะมีความน่าสนใจ แต่ก็มีข้อจำกัดหลายอย่างที่ต้องพิจารณา เช่น การจัดสรรเวลา ซึ่งจะต้องมีเวลามากพอในการที่จะให้ผู้เรียนเตรียมตัวและแสดง รวมไปถึงมีเวลาในการสรุปและอภิปรายผล ตลอดจนค่าใช้จ่ายที่ใช้การแสดง ซึ่งอาจมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับฉากและอุปกรณ์ที่จำเป็นได้ ดังนั้นจึงควรพิจารณาใช้แนวการจัดการเรียนการสอนนี้เหมาะสม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฑามาศ สุขเกษม (2546 : 43 – 44) ได้พัฒนาสื่อการสอน Power Point เรื่อง สงขลา บ้านของเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดม่วงคอม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง สงขลาบ้านของเรา มีประสิทธิภาพ 82.00 / 89.50 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80 / 80 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมในระดับ มากที่สุด

กลปพฤกษ์ มุงเมือง (2547 : 68) ได้พัฒนาสื่อการสอน Power Point ส่งเสริมการอ่าน เรื่อง เมืองเทิง บ้านฉัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลจั่ว (สักสันเชียงใหม่) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองเทิงบ้านฉัน มีประสิทธิภาพ 80.40 / 84.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมในระดับ มากที่สุด

รัตนา ศรีตระกูล (2549 : 74) ได้พัฒนาสื่อการสอน Power Point เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย สาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนบ้านเหล่าไ้ง์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วยได้พัฒนาสื่อการสอน Power Point ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัย จำนวน 5 เรื่อง แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความมีวินัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน จำนวน

30 ข้อ ผลการวิจัยปรากฏว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 90.12 / 82.16 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80 / 80 ที่ตั้งไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วย หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ความมีวินัย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 3 วิธีดำเนินการ

1. ประชากร

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดเจ้าเจ็ดใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. สื่อประกอบการสอน PowerPoint เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2.2. แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 แผน 3 ชั่วโมง

2.3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 ข้อ

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

3.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา แนวคิดทฤษฎีการเรียนการสอน

3.2 ศึกษาปัญหาของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลที่พบในการจัดการเรียนการสอน

3.3 ศึกษาเทคนิคการสร้างเอกสารประกอบการเรียน

3.4 สร้างแบบประเมินผลก่อนเรียน - หลังเรียน

3.5 ประเมินผลก่อนใช้สื่อประกอบการเรียน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.6 ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้

3.5 ประเมินผลหลังใช้สื่อประกอบการเรียน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมิน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้รายงานสร้างขึ้นจำนวน 20 ข้อไปทดสอบกับนักเรียน บันทึกคะแนนเป็นคะแนนก่อนเรียน

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมดจำนวน 3 ชั่วโมง

3. ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของแต่ละแผนก็ได้ให้นักเรียนทำกิจกรรมตามใบงานของแต่ละแผน และเก็บรวบรวมคะแนน เพื่อหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในการจัดการเรียนรู้ เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จสิ้นในแต่ละแผนก็ให้นักเรียน ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเนื้อหาที่เรียนในแผนการจัดการเรียนรู้นั้นๆ

4. หลังการดำเนินการทดลองครบทั้งหมด 3 แผนการสอนแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม แล้วบันทึกผลเป็นคะแนนหลังเรียน

5. ในการจัดการเรียนรู้ เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จสิ้นในแต่ละแผนก็ให้นักเรียน ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเนื้อหาที่เรียนในแผนการจัดการเรียนรู้นั้นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเปรียบเทียบคะแนนความก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคน

ตาราง แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนในการใช้สื่อประกอบการเรียน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การฝึก	จำนวน นักเรียน	ผลรวม Σx	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบน ค่า S.D
ก่อนเรียน	22 คน	89	12.71	31.79	1.98
หลังเรียน	22 คน	231	33	82.50	1.15

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การหาความเที่ยง (Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตรค่าดัชนี ความสอดคล้อง IOC (สมนึก ภัททิยธนี. 2541 : 221) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
เชิงพฤติกรรมและเนื้อหา หรือระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา

$$\frac{\sum R}{N} \text{ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด}$$

$$N \text{ แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด}$$

1.2 การหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยใช้สูตร E_1 / E_2 ของ
ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2540 : 495) ดังนี้

$$E_1 = \frac{\bar{X}}{A} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\bar{F}}{B} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของแบบฝึกทักษะหรืองาน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกเสริมประสบการณ์หรืองานทุกชิ้นรวมกัน

E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\bar{F}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของผลลัพธ์หลังเรียน

B แทน คะแนนเต็มของการทดสอบหลังเรียน

1.3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน โดยใช้สูตรของโลเวท (Lovett) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96)

$$r_{cc} = 1 - \frac{k \sum x_1 - \sum x_1^2}{(k-1) \sum (x_1 - c)^2}$$

เมื่อ r_{cc} แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

k แทน จำนวนข้อสอบ

X_1 แทน คะแนนของนักเรียนแต่ละคน

C แทน คะแนนเกณฑ์หรือจุดตัดของแบบทดสอบ

1.4 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียน โดยใช้สูตร B (Discrimination Index B) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 90)

$$B = \frac{U}{n_1} - \frac{L}{n_2}$$

เมื่อ B แทน ค่าอำนาจจำแนก

U แทน จำนวนผู้รอบรู้หรือสอบผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก

L แทน จำนวนผู้ไม่รอบรู้หรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตอบถูก

n_1 แทน จำนวนผู้รอบรู้หรือสอบผ่านเกณฑ์

n_2 แทน จำนวนผู้ไม่รอบรู้หรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คำนวณจากสูตรของบุญชม ศรีสะอาด (2545 : 105)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคนในกลุ่ม

2.2 การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีสูตร ดังนี้

(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 106)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนคนในกลุ่ม

$\sum$ แทน ผลรวมของคะแนน

3. การวิเคราะห์หาดัชนีประสิทธิผลของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุด “ แผ่นดินรุ่งเรือง

ถิ่นเมืองนาแก ” เรื่อง ทำบุญวันเข้าพรรษา สืบทอดภูมิปัญญา ครอบครัวพอเพียง เรื่องเล่าของปู่ และ แดนดินถิ่นเมืองนาแก ด้วยวิธีการของกู๊ดแมน (Goodman) เฟรสเซอร์(Fletchers) และชไนเดอร์(Schneider) สูตรที่ใช้หาดัชนีประสิทธิผลของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังนี้ (มนตรี อนันตรักษ์. 2552 : 102)

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{คะแนนรวมจากแบบทดสอบหลังเรียน} - \text{คะแนนรวมจากแบบทดสอบก่อนเรียน}}{\text{ผลคูณของคะแนนเต็มกับจำนวนนักเรียน}} \quad \text{คะแนนรวมจากแบบทดสอบก่อนเรียน}$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การทดลองครั้งนี้ ผู้ทดลองได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ทดลองได้ให้ความหมายของสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย
$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมิน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้รายงานสร้างขึ้นจำนวน 20 ข้อไปทดสอบกับนักเรียน บันทึกคะแนนเป็นคะแนนก่อนเรียน
2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมดจำนวน 3 ชั่วโมง
3. ในระหว่างการทำกิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของแต่ละแผนก็ได้ให้นักเรียนทำกิจกรรมตามใบงานของแต่ละแผน และเก็บรวบรวมคะแนน เพื่อหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในการจัดการเรียนรู้ เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จสิ้นในแต่ละแผนก็ให้นักเรียน ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเนื้อหาที่เรียนในแผนการจัดการเรียนรู้นั้นๆ
4. หลังการดำเนินการทดลองครบทั้งหมด 3 แผนการสอนแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม แล้วบันทึกผลเป็นคะแนนหลังเรียน

5. ในการจัดการเรียนรู้ เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จสิ้นในแต่ละแผนก็ให้นักเรียน ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเนื้อหาที่เรียนในแผนการจัดการเรียนรู้นั้นๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มที่ศึกษา คือ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ทั้งหมดรวมคน มีการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน แล้วจึงดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังจากนั้นจึงทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน แล้วจึงนำผลมาเก็บรวบรวม ข้อมูลก่อนเรียนและหลังเรียนที่รวบรวมได้จากเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจำแนกผลการเรียนรู้ ดังนี้

ตาราง แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนในการใช้สื่อประกอบการเรียน

เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การฝึก	จำนวน นักเรียน	ผลรวม Σx	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบน ค่า S.D
ก่อนเรียน	22 คน	89	12.71	31.79	1.98
หลังเรียน	22 คน	231	33	82.50	1.15

จากตาราง สรุปได้ว่าการใช้สื่อประกอบการเรียนและการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติ เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.71 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33 จะเห็นได้ว่าคะแนนของค่าเฉลี่ยหลังเรียนมีค่ามากกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 1.98 ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 1.15 แสดงว่าข้อมูลมีค่าคะแนนใกล้เคียงกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการทดลองในครั้งนี้ เป็นการวิจัยทดลองโดยการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติและสื่อประกอบการสอน เรื่อง มารยาทไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

มีขั้นตอนในการทดลองและผลการทดลองโดยสรุป ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการทดลอง
2. กลุ่มเป้าหมาย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
4. วิธีดำเนินการทดลอง
5. สรุปผลการทดลอง
6. อภิปราย
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการทดลอง

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมารยาทไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติและสื่อประกอบการสอน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองเป็นนักเรียนที่ผู้ทดลองสอนประจำชั้น ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองห้า (พลกษัตริราชกูรบำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2. ปีการศึกษา 2566 จำนวน 22 คนซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้มีดังนี้

- 2.1. สื่อประกอบการสอน PowerPoint เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- 2.2. แผนการจัดการเรียนรู้ใช้การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 แผน 3 ชั่วโมง
- 2.3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 ข้อ

วิธีดำเนินการทดลอง

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมิน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้รายงานสร้างขึ้นจำนวน 20 ข้อไปทดสอบกับนักเรียน บันทึกลงคะแนนเป็นคะแนนก่อนเรียน
2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมดจำนวน 3 ชั่วโมง
3. ในระหว่างการทำกิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของแต่ละแผนก็ได้ให้นักเรียนทำกิจกรรมตามใบงานของแต่ละแผน และเก็บรวบรวมคะแนน เพื่อหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการจัดการเรียนรู้ เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จสิ้นในแต่ละแผนก็ให้นักเรียน ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเนื้อหาที่เรียนในแผนการจัดการเรียนรู้ทุกๆ
4. หลังการดำเนินการทดลองครบทั้งหมด 3 แผนการสอนแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม แล้วบันทึกผลเป็นคะแนนหลังเรียน
5. ในการจัดการเรียนรู้ เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จสิ้นในแต่ละแผนก็ให้นักเรียน ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเนื้อหาที่เรียนในแผนการจัดการเรียนรู้ทุกๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเปรียบเทียบคะแนนความก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มที่ศึกษา คือ เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งหมดรวม 22 คน มีการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน แล้วจึงดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากนั้นจึงทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน แล้วจึงนำผลมาเก็บรวบรวม ข้อมูลก่อนเรียนและหลังเรียนที่รวบรวมได้จากเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจำแนกผลการเรียนรู้ ดังนี้

สรุปได้ว่าการใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.71 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 33 จะเห็นได้ว่าคะแนนของค่าเฉลี่ยหลังเรียนมีค่ามากกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 1.98 ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 1.15 แสดงว่าข้อมูลมีค่าคะแนนใกล้เคียงกัน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติและสื่อประกอบการสอน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองห้า (พฤษชัยราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติและสื่อประกอบการสอน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. สื่อประกอบการสอน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามผลของการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว
2. สื่อประกอบการเรียนเรื่อง มารยาทไทย ได้ผ่านขั้นตอนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่เอกสารหลักสูตรและเอกสารที่เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตร และยังได้รับการแนะนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านเนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความเหมาะสมของเนื้อหา
3. การสอนโดยใช้สื่อประกอบการสอน เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหา
4. การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียงลำดับความยากง่ายสอดคล้องตามธรรมชาติการเรียนรู้ ทำให้เรียนรู้สีกว่าตนเองประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ จึงสรุปได้ว่า เอกสารประกอบการเรียน มีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
5. แผนการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติ เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามผลของการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว
6. แผนการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติ เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุดนี้สร้างขึ้นอย่างถูกวิธี ได้ผ่านขั้นตอนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่เอกสารหลักสูตรและเอกสารที่เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตร และยังได้รับการแนะนำ ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านเนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความเหมาะสมของเนื้อหา

7. การสอนโดยใช้ แผนการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติ เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหา
8. การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติ เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียงลำดับความยากง่ายสอดคล้องตามธรรมชาติการเรียนรู้ ทำให้เรียนรู้ดีกว่าตนเองประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ จึงสรุปได้ว่า เอกสารประกอบการเรียน มีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ต่อวงการศึกษาดังนี้

1. ก่อนนำสื่อประกอบการเรียนและแผนการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติ เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปใช้ประกอบการสอน ผู้สอนควรศึกษารายละเอียดของทุกกิจกรรมก่อนนำไปใช้
2. สื่อประกอบการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมุติ เรื่องมารยาทไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นี้ จะเกิดความสมบูรณ์ครูผู้สอนต้องใช้ควบคู่ไปกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น จัดกิจกรรมให้ครบทุกขั้นตอน ต้องตรวจแบบฝึกอย่างเป็นปัจจุบันให้ผู้เรียนรู้ผลทันที พร้อมกับเฉลยคำตอบที่ถูกต้องให้ผู้เรียนได้รู้ทุกครั้ง

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- ชวลิต ชูกำแหง. **การประเมินการเรียนรู้**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. **“การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น : อภิธานศัพท์ของอารยธรรมโลก”**.
กรุงเทพมหานคร : คบไฟ, 2550.
- นงนุช สวัสดิ์ผล. **สังคมศึกษาประถมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : บิ๊กโพร์ เพรส, 2554,
- เยาวลักษณ์ อักษรและคณะ. **หนังสือเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร :
อักษรเจริญทัศน์, 2551.
- วิชัย ภูโยธิน และคณะ. **หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม**. กรุงเทพมหานคร :
อักษรเจริญทัศน์, 2550.
- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.). **สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2**
กรุงเทพมหานคร : พัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2550.
- สุวิทย์ มูลคำ. **การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร :
อี เค บุ๊คส์, 2552.
- อรทัย ก๊กผล และชนิษฐา สุขะวัฒนะ. **คู่มือสมาชิกท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมดาเพลส,
2551.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ. **สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**.
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2553.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคม
ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม**
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ ดำรงธรรมารักษ์. หนังสือเรียนสังคมศึกษา รายวิชา ส 1106 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). พิมพ์ครั้งที่ 8 : บริษัท ไทยร่มเกล้า จำกัด. พ.ศ. 2533.

ดร.ทินพันธุ์ นาคะตะ. หนังสือเรียนสังคมศึกษา รายวิชา ส 031 การปกครองของไทย ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). พิมพ์ ครั้งที่ 8 : บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. มุ่งหมาย ชื่อดัง. หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2544 . พิมพ์ครั้งที่ 1 :บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด. พ.ศ. 2547.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. มุ่งหมาย ชื่อดัง. หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 . พิมพ์ครั้งที่ 1 :บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด. พ.ศ. 2548

ดร.ชูวงศ์ ฉายะบุตร. หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. พิมพ์ครั้งที่ 1 : บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด. พ.ศ. 2546.

ดร.วิทย์ วิศทเวทย์. เสถียรพงษ์ วรรณปก. ณรงค์ เส็งประชา. หนังสือเรียนสังคมศึกษา รายวิชา ส 401 สังคมศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). พิมพ์ ครั้งที่ 5 : บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรม

ภาพกิจกรรม

ภาพกิจกรรม

